

MÉLTATÁS

Amikor a kéziratot megkaptam a számomra megtisztelő felkéréssel együtt, hogy méltatást írjak erről a könyvről, látva a tartalomjegyzéket a 26 családnév betűrendben való felsorolással, az első benyomásom az volt, hogy előttem van egy könyv, amely foglalkozik a 44-es vérengzésekkel. Tekintettel arra, hogy hosszú éveken át még beszélni sem volt szabad róla, nemhogy írni és azt publikálni is, van mit pótolnunk és jó ha egy ilyen könyv megjelenik.

Most már, hála Istennek, lehet ezeket a könyveket megírni, megemlékezni az áldozatokról. Meg is jelentek már kiadványok, amelyek feltárják az akkori véres eseményeket és mindezt tényszerűen és hitelesen! Szükség is van ezekre a kiadványokra, hogy legalább mi emlékezzünk meg ezekről az eseményekről, ha már az elkövetők még csak bocsánatot sem hajlandók kérni az áldozatok hozzátartozóitól. Sőt még mindig ők beszélnek a „háborús bűnösökről”. Továbbá akadt az elmúlt években olyan hitvány, nemzetáruló gyászmagyar is, aki osztotta a véleményét az elkövetőkkel. Szabadkán a Zentai úti temetőben a gyászos események 65. évfordulóján már elhangzott, hogy „itt áldozatokról van szó, hogy **NEM az itt nyugvók** a háborús bűnösök, hanem **azok, akik** ezt velük és közvetve velünk szemben elkövették!”

Ez a könyv más, nem tényfeltáró tudósítás, nem a megtörtént gyászos események hiteles leírása és az áldozatok neveinek a felsorolása és az áldozatok számának a közlése, habár ilyen kiadványokra is szükség van és kell is, hogy jelenjenek meg kiadványok az ilyen adatokkal!

Ez a könyv nem ítél el senkit. Ez a könyv nem nevezi meg és nem is minősíti az elkövetőket, de aki végigolvassa a könyvet – márpedig aki kezébe veszi, az nem tudja azt letenni – az előtt nyilvánvalóra válik, hogy kik az áldozatok és hogy kik a háborús bűnösök!

Amikor az áldozatok számáról beszélünk és mondjuk, hogy például Szabadkán a „Vergődő madár”-nál 852 név van feltüntetve, akkor képet kapunk a szörnyűségek méretéről, de szinte elfelejtődik, hogy itt minden sorszám és minden név mögött egy családi tragédia áll.

Ez a könyv viszont épp ezekkel a családi tragédiákkal „foglalkozik” – pontosabban ezekre az egyéni tragédiákra mutat rá. Minden áldozatot a családján keresztül ismerünk meg, ahol a szeretet és a megértés uralkodik és onnan tépték ki őket rideg kegyetlenséggel és veszejtették el. Adva van például egy négy gyermekes családapa, földműves, akit 18 évesen

elvisznek az első világháborúba, onnan visszatérve szorgalmasan dolgozik, majd megnősül. A sors nem bánik vele kegyesen, hisz öt kiskorú gyermekét kell eltemetni, elhurcolása előtt fél évvel temeti el az unokáját, anyagi gondokkal küszködik, de hősiesen viseli nehéz sorsát, hisz ott van a szerető és megértő felesége, ott vannak a gyerekek is, akiket fel kell nevelnie. De a sors újabb és végzetes csapást mér rá és családjára: november 1-én jön érte két partizán... Családjától ezekkel a szavakkal búcsúzik: „Nem vagyok bűnös, nem eshet bajom. Meglátjátok, visszatérek!” Többé sohasem tért vissza – nyilván csak az volt a bűne, hogy Balázs Mártonnak hívták (és nem Martin Balažević-nek)!

Megannyi tragédia bemutatása emberközelből, szívet szorongató történetek! Valójában át-érezhető – ezeket a sorokat olvasva – az emberi tragédiák mélysége, az ártatlan áldozatok emberi és erkölcsi nagysága. Az olvasó szinte saját magát is családnak érzi, különösen akkor, ha neki is van hozzátartozója az áldozatok között!

A szerző nem írja le egyértelműen, hogy nem csak az elhurcolt emberek az áldozatok, de az olvasó egyértelműen érzi, hogy áldozat az az édesanya/édesapa is, akinek a gyermekét hurcolták el. Áldozat a feleség is, akinek a férjét hurcolták el, áldozat az a gyermek is, akinek az édesapját hurcolták el, sőt áldozat az egész hátrahagyott család is, akinek most a családfenntartó nélkül kell előteremtenie a megélhetés lehetőségét, ami viszont nem könnyű, mert egy „háborús bűnös” felesége nehezen kap munkát, a gyermekét pedig az iskolában megbélyegzik, hisz egy háborús bűnös gyermeke.

2012 nyarán a Visegrádi Szent György Lovagrend keresztet állított az áldozatok emlékére Szabadkán a Vergődő madárnál. Akkor kértek fel, mint az egyik áldozat hozzátartozóját, az emlékhely ismertetésére és egy rövid megemlékezésre. Úgy voltam ezzel a feladattal, ahogyan a Szerző is azt az Előszóban írja: „Nem volt könnyű, de végig kellett csinálnom. Értük.” A rendezvény végen az egyik lovagtársam megkérdezte: „Ennyi év után is, még mindig ilyen nehéz?” – Igen ennyi év után is, még mindig ilyen nehéz!

Nem kértem ugyan sorstársaimtól engedélyt, de mégis nyugodtan mondok a nevükben is köszönetet a Szerzőnek ezért a könyvért, mert ennyi év után is, még mindig ilyen nehéz! Emlékük tovább él, nem csak szívünkben, most már e könyv lapjain is!

Bogner István,
a néhai Dr. Bogner József
fia